

BULGARIA

Sistemul de securitate sociala

Sistemul national de securitate sociala este reglementat in Bulgaria de catre Institutul national de securitate sociala, care garanteaza dreptul cetatenilor la indemnizatii, la alocatii si pensii. Cei care au dreptul sunt persoanele atinse de o incapacitate de munca temporara (diminuata), invalizii, persoanele a caror capacitate de munca este diminuata, persoanele in concediu de maternitate sau in situatie de somaj, de batranete, sau confruntate cu un deces.

Lucrătorii sau cei angajati mai mult de 5 zile lucratoare, respectiv 40 ore in cursul unei luni, trebuie in mod obligatoriu sa aiba o asigurare sociala pentru toate riscurile sociale prevazute de catre sistemul de securitate sociala. Lucrătorii si cei angajati de catre unul sau mai multi angajatori pentru maxim 5 zile lucrătoare (40 ore) in cursul unei luni, sunt obligatoriu asigurati pentru invaliditate, batranete, deces, accident de munca sau boala profesionala.

Cotizatiile datorate de salariati sunt platite de catre angajator, in calitate de „asigurator”, in timp ce plateste salariile sau o parte din salariu. Persoanele, de exemplu comerciantii care lucreaza pe cont propriu sau persoanele care exercita o profesie liberala, isi platesc singuri cotizatiile.

Se numeste „asigurator” orice persoana fizica sau juridica, societate anonima sau orice alta organizatie care este obligata, prin lege, sa plateasca cotizatiile corespunzătoare unei asigurari sociale ce privesc alte persoane fizice. Persoanele fizice care sunt obligate sa-si plateasca singure cotizatiile sociale sunt numite „asiguratori individuali,autonomi”.

Veniturile care servesc ca baza de calcul pentru evaluarea cotizatiilor sociale includ tot salariul, inclusiv avantajele in natura, precum si alte remunerari. Valoarea cotizatiilor, precum si relatiile dintre asiguratori si asigurati sunt reglementate de Codul de asigurare publica obligatorie. Cotizatiile platite in beneficul fondului „accidente de munca si boli profesionale” cad in sarcina asiguratorilor.

Asigurarea de somaj

Beneficiaza de dreptul la o indemnizatie finaciara in caz de somaj toate persoanele in contul carora au fost platite sau sunt datorate, cotizatii sociale care acopera toate riscurile sociale asigurate conform legii, pentru minim 9 luni in cursul ultimelor 15 luni dinaintea incetarii platirii de cotizatii. Pentru a incasa aceste indemnizatii, persoanele trebuie sa se inscrie in calitate de persoane care cauta de lucru, la un birou competent, al Fortelor de munca nationale, in functie de domiciliu.

In plus, aceste persoane nu trebuie sa beneficeze nici de pensie de varsta, nici de o pensie profesionala de iesire la pensie anticipata si nu trebuie sa exercite o activitate profesionala pentru care sunt considerate ca fiind asigurate.

Valoarea indemnizatiei financiare de somaj reprezinta 60% din venitul mediu lunar care a servit ca baza de calcul al cotizatiilor platite sau datorate in cursul ultimelor 9 luni de asigurare sociala obligatorie a persoanelor ce se gasesc in aceasta situatie. Aceasta valoare nu poate fi inferioara indemnizatiei minime de somaj, nici superioara celei maxime, valori ce sunt stabilite anual, prin legea bugetului de impozit pe venituri.

Indemnizatiile de somaj sunt platite lunar, in cursul lunii urmatoare celei pentru care sunt datorate si sunt platite pe o perioada care depinde de durata in care au fost platite cotizatii.

Asigurarea de boala

Persoanele asigurate contra tuturor riscurilor acoperite social, cu exceptia accidentului de munca, a bolii profesionale, somajului sau cele care acopera toate riscurile sociale, cu exceptia somajului, pot obtine o indemnizatie de boala, in loc de salariu, pe perioada concediului medical, cu conditia sa aiba un minim de 6 luni de cotizatii sociale.

Aceasta regula este valabila pentru toti salariatii, cu exceptia persoanelor care au dreptul la o indemnizatie pentru incapacitate temporara de munca, cauzata de un accident de munca sau boala profesionala, precum si asiguratii minori, care au mai putin de 18 ani.

Indemnizatiile temporare pentru o incapacitate temporara de munca sunt evaluate si platite de catre organizatiile locale ale Institutului national de securitate sociala, intr-un cont bancar pe numele asiguratului.

Indemnizatia finaciara zilnica pentru incapacitate temporara de boala este de o valoare egala cu 80% din salariu mediu brut zilnic, in timp ce pentru incapacitate temporara de munca datorata unui accident de munca sau unei boli profesionale este de o valoare de 90% din salariul mediu brut zilnic, respectiv venitul mediu zilnic care da dreptul unei asigurari sociale, pe perioada ultimelor 6 luni dinaintea incapacitatii de munca.

Pentru persoanele care exercita o profesie liberala adică cele care-si platesc singure cotizatiile, baza de calcul este aceeași, precizand ca ea depinde de cotizatiile pentru riscurile luate in calcul. Pentru prima zi de incapacitate de munca numai, asiguratorul plateste asiguratului remuneratia medie zilnica bruta pentru luna in care a survenit incapacitatea de munca .

Prestatiile familiale si asigurarea de maternitate

Persoana asigurata are dreptul la o indemnizatie de maternitate si de nastere, daca a cotizat la o asigurare socială timp de 6 luni. Indemnizatia zilnica de maternitate si de nastere este egala cu 90% din remuneratia medie zilnica, fie platile care dau dreptul la indemnizatii. Durata de acordare a indemnizatiilor este de 315 zile consecutive, din care 45 de zile inainte de nastere.

Dupa expirarea perioadei de indemnizatie pentru maternitate si nastere, mama are dreptul la un concediu suplimentar pentru ingrijirea copilului pana ce copilul implineste 2 ani, perioada in care mama (sau mama adoptiva) beneficiaza de o indemnizatie lunara a carei valoare este stabilita prin Legea bugetului securitatii sociale.

Dreptul la acest concediu si implicit la indemnizatie, cu acordul mamei, poate fi cedat tatalui sau unuia dintre parintii lor care sunt salariatii. Conditile de obtinere de prestatii familiale pentru motiv de maternitate, nastere sau ingrijirea copilului sunt reglementate de Legea prestatilor familiale pentru copii.

Dreptul pentru prestatii familiale pentru copii il au femeile insarcinate, care au cetatenie bulgara; familiile de cetateni bulgari, pentru copiii crescuti in Bulgaria; familiile in care unul din parinti este bulgar, pentru copiii care au cetatenia bulgara, crescuti in Bulgaria; femeile insarcinate cu cetatenie straina, precum si familiile cetatenilor straini care au rezidenta permanenta in Bulgaria si care-si cresc copii in Bulgaria. Dreptul la prestatii familiale este calculat in functie de venitul mediu pe membru de familie.

Pensiile pentru retragerea din activitate

Dreptul la pensie pentru retragerea din activitate și limita de varsta este obtinut astfel: la varsta de 60 ani si 6 luni pentru barbati si la 55 ani si 5 luni pentru femei, daca totalizeaza un la acea vârstă numar de cotizatii , egal sau superior indicelui 98 (numar de puncte) pentru barbati sau 88 (numar de puncte) pentru femei.

Incepand cu 31 decembrie 2000, varsta sus-mentionata este marita , din prima zi a fiecarui an civil urmator, cu 6 luni pentru barbati si femei, pana la varsta de 63 ani de ani pentru barbati si 60 pentru femei.

Suma numarului de cotizatii si de ani creste cu un punct, pentru a ajunge la 100 pentru barbati si 94 pentru femei. Daca totalul numarului de cotizatii si de ani este inferior acestor cifre, dreptul la pensionare este obtinut dupa 15 ani de cotizatii, dintre care 12 ani efectivi si la varsta de 65 de ani pentru barbati si pentru femei. Valoarea pensiei de retragere din activitate si batranete este determinata de un sistem descris in Codul asigurarii publice obligatorii.

Alte tipuri de pensii sunt acordate persoanelor care pot beneficia de acestea, daca indeplinesc conditiile prevazute in Codul asigurarii publice obligatorii, in special pensia de invaliditate (pentru orice persoana care si-a pierdut capacitatea de munca cu 50% sau mai mult), pensia de urmaș (acordata copiilor, sotului sau sotiei supravietuitoare si parintilor asiguratului), pensia de invaliditate militara, pensia sociala de varsta (pentru persoanele care au mai mult de 70 ani).

Formularele E

In Bulgaria, organismele competente care furnizeaza formularele E persoanelor care pot beneficia de acestea, sunt Institutul national de securitate sociala, Directia "Integrare europeana si acorduri internationale", Casa nationala de asigurari de sanatate si Agentia de ajutor social.

Seria E 100 - Formulare pentru a beneficia de drepturi in caz de boala sau maternitate, sau pentru obtinerea de alocatii in cazuri particulare pot fi obtinute de la Casa nationala de asigurari sanatate.

Seria E 200/pensii/si seria E300/drepturi in materie de alocatii de somaj/ pot fi obtinute de la Institutul national de securitate sociala; seria E400/ alocatii familiale/ pot fi obtinute de la Agentia de ajutor social.

Daca, inainte de plecare, persoana care beneficiaza de aceste formulare, n-a facut demersurile pentru a si le procura, dreptul său la sigurari si indemnizatii ramane valabil in continuare. In acest caz, institutiile competente din tara de destinatie a beneficiarului vor primi aceste formulare in mod direct, prin institutiile tarii furnizoare de asigurare.